

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Антоанета Борисова Трендафилова-Савкова, Институт по органична химия с център по фитохимия - БАН на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в **Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания, БАН (ИБЕИ – БАН)** в област на висше образование 4.3. Биологически науки, специалност „Ботаника“, за нуждите на ИГ „Растителни биотехнологии и *ex situ* опазване на редки, лечебни и ароматични растения“, секция „Приложна ботаника“.

Конкурсът за заемане на академичната длъжност „професор“ в ИБЕИ – БАН е обявен в ДВ, бр. 14 от 18.02.2022 г. Участието ми в НЖ е в съответствие със заповед № 51/30.05.2022 г. на Директора на ИБЕИ – БАН. За участие в конкурса са подадени документи от един кандидат – д-р Марина Станилова, доцент в ИБЕИ – БАН в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и правилниците за неговото прилагане.

Доц. д-р Марина Станилова завършва Биологически факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“ през 1984 г. като биолог-специалист (магистър) по „Молекулярна и функционална биология“ със специализация „Инженерна биология“. През периода 1987-1990 г. е редовен докторант в Института по ботаника – БАН като обучението се провежда съвместно с Института по генетика, в който през 1995 г. успешно е защитила дисертационен труд за получаване на ОНС „доктор“. През 1991 г. започва работа в ИБЕИ – БАН първоначално като биолог (1991-1998), а след това като научен сътрудник (1998-2009) и доцент (2010 - досега).

За участие в настоящия конкурс доц. д-р М. Станилова е представила 42 публикации, от които 8 публикации, равностойни на хабилитационен труд (Показател В) -1-Q1, 2-Q2, 1-Q3 и 4 в издание със SJR без IF, както и 34 публикации, извън равностойните на хабилитационен труд (Показател Г), от които 1 глава от книга, 15 публикации в издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни (9-Q2, 1-Q3, 2-Q4 и 3 - в издание със SJR без IF), 6 - в реферирани и индексирани списания без квартали, 2 - в национални списания и 10 - в сборници от конференции. Броят цитирания на научните публикации на доц. д-р М. Станилова, включени в конкурса за професор, които са достъпни в базата данни с научна информация Web of Science и/или Scopus (с ISI IF и/или SJR) е 115.

Доц. М. Станилова има ясно очертана научна тематика, която е в областта на растителните биотехнологии и по-конкретно в прилагане на различни *in vitro* методи за ускорено микроразмножаване с цел *ex situ* и *in situ* опазване на редки и застрашени видове, с

акцент върху ценни лечебни и ароматични растения като *Leucosium aestivum*, *Pancreatum maritimum*, *Ruscus aculeatus*, *Glaucium flavum*, *Valeriana officinalis*, *Alchemilla mollis*, *A. achtarowii*, *A. jumrukchatica* и *A. bundericensis*, *Arnica montana*, *Glycyrrhiza glabra*, *Narcissus palidullus* и *Narcissus cv.Hawera*, *Tanacetum cinerariifolium* и др. За много от тях са създадени специфични протоколи за ефективно *in vitro* размножаване. Други важни научни приноси са свързани с изследване влиянието на култивационните съдове и типа на хранителните среди върху растежа и биосинтеза на вторични метаболити при шапиче, арника и блатно кокиче; на генотипа и първия експлант на блатното кокиче върху размножителната му способност и съдържанието на алкалоиди; на подходящи вегетативни органи за клонално размножаване на дялянка; намиране на най-подходящ естествен растителен материал за въвеждане в *in vitro* култура на голия сладник чрез изследване съдържанието на глициризин и флавоноиди или на семенен материал от жълтия мак чрез предварителен скрининг за съдържание на алкалоиди; изследване на динамиката и стимулирането на биосинтеза на алкалоиди в култури от блатно кокиче, опитите за култивиране чрез хидропонно и аерохидропонно размножаване на растения от семена или вегетативни органи като градински чай, мащерка, родопски силивряк, жълт смил и др. За първи път е постигната *ex vitro* адаптация на *in vitro* размножени растения от 4 лечебни вида шапиче, както и на Давидовата метличина като паралелно е изследвано акумулирането на БАВ във всичките им етапи.

Като научно-приложни приноси могат да се посочат: подсилването на естествени популации на ендемични и застрашени видове като *V. tzar-borisii*, *V. anisophyllum*, *C. davidovii*, *C. pseudaxillaris* и др. чрез *in vitro* размножаване и последващото им засаждане, успешната аклиматизация на 4 вида шапиче и създаването на пилотно насаждение; *ex vitro* адаптацията на растения от вископродуктивен сорт валериана във фитотрон и аклиматизацията им във фермерско пилотно насаждение.

От представените справки за участие в национални и международни научни проекти и като ръководител на научни проекти ясно се вижда активната научно-организационна и експертна дейност на кандидатката, както и умението ѝ да работи в екип с изследователи от други области.

Преподавателската и обучителна активност на доц. М. Станилова също е впечатляваща: лекции и упражнения на докторанти в ЦО-БАН; лекции на студенти във Фармацевтичен факултет към МУ-Варна; ментор на студенти-стажанти по проект на МОН „Студентски практики“; ръководител на дипломанти, специализанти в чужбина, 3-ма успешно защитили докторанти и на още 2 докторанта, отчислени с право на защита.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Документите и материалите, представени от доц. д-р М. Станилова **отговарят на всички** изисквания на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и Правилника на ИБЕИ-БАН. От представените разширена хабилитационна справка и научни публикации могат ясно да бъдат забелязани, както оригиналните научни приноси, така и такива с научно-приложен и приложен характер, доказващи, че доц. д-р М. Станилова е изграден учен с интердисциплинарна квалификация и опит, необходими за развитието на изследванията на звеното, за което е обявен конкурса. Всичко това ми дава основание да дам своята **положителна** оценка и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Научния съвет на ИБЕИ-БАН за избор на доц. д-р Марина Станилова на академичната длъжност „професор“ в ИБЕИ-БАН по научната специалност „Ботаника“.

24.06.2021 г.

Изготвил становището:

(проф. д-р А. Трендафилова-Савкова)